

รามเกียรติ์ : การปรับเปลี่ยนจากวรรณคดีราชสำนักสู่เพลงสมัยนิยม

RAMAYANA : THE PROCESS OF TRANSITION FROM TRADITIONAL LITERATURE TO POPULAR MUSIC

วารงคณา ปัญญามี¹ | WARANGKHANA PANYAMEE

ABSTRACT

The aim of this article is to study the transition from a royal literature to popular songs. The 11 songs related to the Ramayana publicized in 2016, from May to July, have been studied and categorized into 3 groups; 1) ones referred directly to the incidents related to the Ramayana; 2) ones conveying emotion as if being told by the characters of the story; and 3) ones referred to its characters in order to boost the song mood. The results reveal that most of the songs have been written by referring to the incidents related to the Ramayana accurately. Informal language and modern idioms have been normally used while some old idioms and formal language have been found. Thai traditional instruments and slurred sound have been used in some songs. These characteristics reflect the transition of the role of the Ramayana from the royal literature to popular songs, making it easier for people to access while being still known as the great literature.

Keywords : Ramayana, pop culture

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปรับเปลี่ยนจากวรรณคดีสู่เพลงสมัยนิยม โดยมีขอบเขตในการศึกษาเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นแล้วเผยแพร่ในช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2559 จำนวน 11 เพลง เมื่อนำมาจัดกลุ่มจะแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือกลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง กลุ่มที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกเหมือนตัวละครเล่าเรื่อง และกลุ่มที่อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง ผลการศึกษาพบว่าเพลงส่วนมากได้อ้างถึงเหตุการณ์และเรื่องราวตามตัวบทรามเกียรติ์อย่างถูกต้อง และมีบางเพลงที่มีเนื้อหาไม่ตรงตามตัวบทดั้งเดิม การใช้คำระดับปาก สำนวนภาษาสมัยใหม่ แต่มีการแทรกคำ สำนวนเก่าหรือคำระดับสูง ลงไปปะปนในเพลงด้วย บางเพลงมีการใช้เครื่องดนตรีไทยและรูปแบบการเอื้อนประกอบด้วย สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนในสมัยปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนบทบาทรามเกียรติ์จากวรรณคดีราชสำนักไปสู่การเป็นต้นทางของการสร้างสรรค์เพลงสมัยนิยม ทำให้ผู้คนเข้าถึงรามเกียรติ์ได้ง่ายขึ้นแต่ยังเป็นที่รู้จักในฐานะวรรณคดีเอกอยู่

คำสำคัญ : รามเกียรติ์ วัฒนธรรมประชาานิยม

บทนำ

คนไทยทุกคนย่อมเคยเรียน เคยได้ยินเรื่องราวที่เป็นวรรณคดีของไทยมาตั้งแต่เด็ก หลายเรื่องได้มีการนำมาสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบของละคร ภาพยนตร์ การ์ตูน สิ่งพิมพ์ หรือแม้แต่บทเพลง ซึ่งมีส่วนเชื่อมโยงกลับมาหาตัวบทวรรณคดีดั้งเดิมทั้งสิ้น การนำวรรณคดีมาสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอเช่นนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วรรณคดีไทยยังคงอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนในยุคสมัยหลังมากกว่าการเป็นเพียงมรดกของชาติที่รอการเลือนหายไปตามกาลเวลา

รามเกียรติ์เป็นวรรณคดีเอกเรื่องหนึ่งที่มีการนำมาสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งตามขนบดั้งเดิมด้วยศิลปะแบบประเพณี เช่น การแสดงโขน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น รวมทั้งสร้างสรรค์ใหม่ด้วยศิลปะร่วมสมัยจนเป็นการ์ตูนแอนิเมชัน เพลง จึงทำให้วรรณคดีเอกเรื่องนี้ยังคงยืนหยัดอยู่ในฐานะมรดกชิ้นเอกทางวัฒนธรรมและต้นทางของการสร้างสรรค์ศิลปะ

แขนงต่าง ๆ ในยุคสมัยหลัง และเมื่อไม่นานมานี้ได้มีการเผยแพร่เพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับวรรณคดีออกมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะรามเกียรติ์ จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาอย่างยิ่งว่าในกระแสวิวัฒธรรมสมัยนิยม วรรณคดีอย่างรามเกียรติ์ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมไปในทิศทางใด และคนรุ่นใหม่ นำรามเกียรติ์มาใช้ในการสร้างผลงานเพลงอย่างไร

รามเกียรติ์ในฐานะวรรณคดีเอกแห่งชนชาติ

วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ทุกฉบับเกิดได้จากพระราชประสงค์ของพระมหากษัตริย์ นับตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าตากสินจนถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงกล่าวได้ว่า รามเกียรติ์เป็น “วรรณคดีหลวง” ที่มาจากราชสำนักโดยแท้ แม้ว่าจะใช้ทำการแสดงในพระราชพิธีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ชม แต่การแสดงเหล่านั้นยังคงเป็น “ของหลวง” ที่สูงค่าควรแก่การยกย่อง ไม่ใช่ใครจะหยิบยกเอามาเล่นตามอำเภอใจได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปสื่อบันเทิงอื่นเริ่มมีบทบาทมากขึ้น คนยุคสมัยใหม่มีความรู้ความเข้าใจในรามเกียรติ์ลดลงมาก เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจในวรรณคดีรามเกียรติ์จึงมีการนำไปใส่ไว้ในแบบเรียนให้ได้ศึกษาอย่างแพร่หลาย รามเกียรติ์จึงกลายเป็น “วรรณคดีราษฎร์” ที่คนทั้งชาติได้รู้จัก

องอาจ ไอลอม (2555:168-169) กล่าวถึงรามเกียรติ์ในประเทศไทยไว้ว่า รามเกียรติ์เป็นวรรณคดีสำคัญเรื่องหนึ่งที่รู้จักกันแพร่หลาย สันนิษฐานว่าเข้ามาในประเทศไทยนับตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีดังจะเห็นได้จากพระนามของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่มีคำว่า “ราม” อยู่ด้วย ซึ่งคงหมายถึงชื่อพระรามในเรื่องรามเกียรติ์นั่นเอง นอกจากนี้ยังมีชื่อ “ถ้าพระราม” กล่าวไว้ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ต่อมาในกรุงศรีอยุธยาได้มีการนำเอาเรื่องรามเกียรติ์มาแสดงเป็นมหรสพ ดังจะเห็นได้จากคำพากย์ที่เหลือซึ่งใช้ในการเล่นโขนบ้าง หนังใหญ่บ้าง ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ไว้ 4 ตอน คือ ตอนพระมงกุฎลงศร ตอนหนุมานเกี้ยวนางวานริน ตอนท้าวมาลีวราชว่าความ และตอนทศกัณฐ์ตั้งพิธีทรายกรด ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2340 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นอีกสำนวนหนึ่ง เป็นสำนวนที่มีเนื้อเรื่องสมบูรณ์มากที่สุดเพื่อเล่นละคร และเป็นฉบับพระนครรวม 117 เล่มสมุดไทย ดังที่มีความเกริ่นไว้ตอนต้นเรื่องว่า “...ถนอมถนิมประดับโสดประโยชน์ฉลองเฉลิมเจิมจุฑาทิพย์ประสาธ ประภาศยกเอกอ้าง องค์บพิตรพระเจ้าช้างเผือก

ผู้ครองเมือง...” อย่างไรก็ตาม บทละครเรื่องรามเกียรติ์ฉบับนี้ไม่เหมาะสมนักที่จะใช้สำหรับแสดงละคร แต่เหมาะสำหรับการอ่านมากกว่า เพราะมีการพรรณนาที่ละเอียดถี่ถ้วน

จะเห็นได้ว่าแท้จริงแล้วรามเกียรติ์อยู่กับคนไทยและชาติไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏในชื่อสถานที่ และพระนามพระมหากษัตริย์ ความเชื่อมโยงดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่ารามเกียรติ์ไม่ได้เป็นวรรณคดีที่สร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ส่งอิทธิพลต่อชีวิตและสังคมไทยมาช้านาน

рінฤทัย สัจจพันธ์ (2553:100) กล่าวถึง บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในประเด็นสาเหตุที่ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องนี้ คือ

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ตามราชประเพณีที่ถือเอาความมั่นคงทางวัฒนธรรมเป็นความมั่นคงของแผ่นดิน
2. เพื่อรวบรวมวรรณคดีอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไว้ไม่ให้สูญ
3. เพื่อสร้างวรรณคดีสำหรับ “อ่านร้องรำเฆม” คือใช้เป็นมหรสพบันเทิงแก่ประชาชน

ความเป็นเอกอีกประการหนึ่งของวรรณคดีเรื่องนี้คือการเป็นต้นทางในการสร้างวรรณคดีเรื่องอื่น เช่น โคลงทศรถสอนพระราม โคลงพาลีสอนน้อง เป็นต้น รวมถึงส่งอิทธิพลต่อศิลปะแขนงอื่นและการสร้างสรรค์ในยุคสมัยต่อมาอีกด้วย

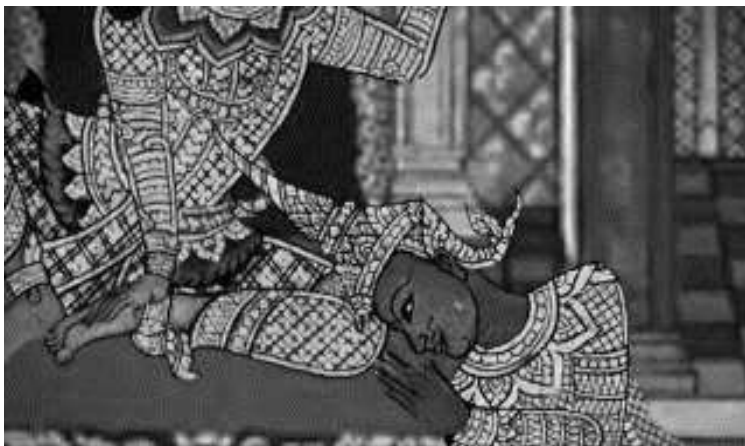
รามเกียรติ์กับการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคสมัยใหม่

เวลาผ่านไปยุคสมัยเปลี่ยนแปลง มีการนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์ไปสร้างสรรค์ด้วยศิลปะแขนงอื่นอย่างหลากหลาย ทั้งการนำไปวาดเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง ดังที่พระระเบียง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม การแสดงละครใน โขน หนังใหญ่ หุ่นละครเล็ก เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันนี้ยังมีการแสดงโขนพระราชทานที่จัดขึ้นทุกปี เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยคงรูปแบบการแสดงโขนตามแบบโบราณราชประเพณีอยู่แต่มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบให้คนรุ่นใหม่เข้าถึงได้มากขึ้น

ภาพที่ 1 การแสดงโขนมูลนิธิศิลปาชีพฯ ชุด ศักอินทรชิต ตอน พรหมาศ
ที่มา http://www.starupdate.com/?attachment_id=344131#top

เมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น มีการนำรามเกียรติ์ไปสร้างสรรค์ในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมโดยผสมผสานความคิดสร้างสรรค์กับเทคโนโลยี จนกลายเป็นผลงานแปลกใหม่ ผลงานที่ชัดเจนคือ การนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์การ์ตูนเรื่องหนุมานชาユสมร ผลิตโดยบริษัทด้าแพนตาซี และรามเกียรติ์มินิแอนิเมชั่น ผลิตโดยบริษัทวิริตา โปรดักชั่น ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 รวมถึง ภาพยนตร์การ์ตูน รามเกียรติ์ ในโครงการ 12 สิงหา เที่ยงคู่เคียงราชฤทธิ์ ตอน ธรรมะแห่งราชา ซึ่งได้ฉายให้ประชาชนชมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย วันที่ 9-15 สิงหาคม

ภาพที่ 2 -3 ภาพยนตร์การ์ตูน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน ธรรมะแห่งราชา
ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=i0CkGE5phWE>

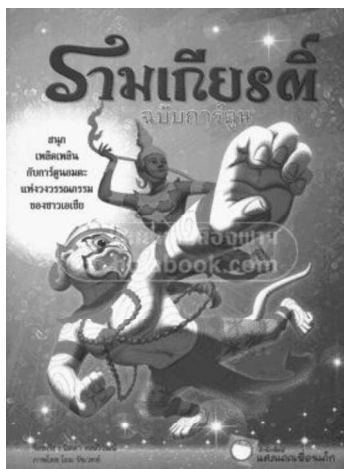

ภาพที่ 4 – 5 ภาพยนตร์การ์ตูนรามเกียรติ์มินิแอนิเมชั่นและ
ภาพยนตร์การ์ตูนหนุมานชาญสมร

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=zVa3oxi3-iw>

<https://www.youtube.com/watch?v=gPo3QW0CKH0>

นอกจากการเป็นภาพยนตร์การ์ตูนแล้ว ยังปรากฏหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ทาง
ภาษาและวรรณคดีไทยมากมายที่ออกสู่ท้องตลาด ซึ่งนำเอารามเกียรติ์มาแต่งเติมด้วย
ลายเส้นและสีสันทันสมัย ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงวรรณคดีเรื่องนี้ได้ง่ายขึ้น แม้ว่า
ตัวบทวรรณคดีดั้งเดิมจะเป็นเรื่องที่ยาว ซับซ้อน ตัวละครเยอะ แต่การนำมาสร้างในรูปแบบ
ของการ์ตูนก็สร้างความสนใจให้ผู้อ่าน ผู้ชมได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 6- 8 หน้าปกหนังสือรามเกียรติ์ฉบับการ์ตูนจากหลายสำนักพิมพ์

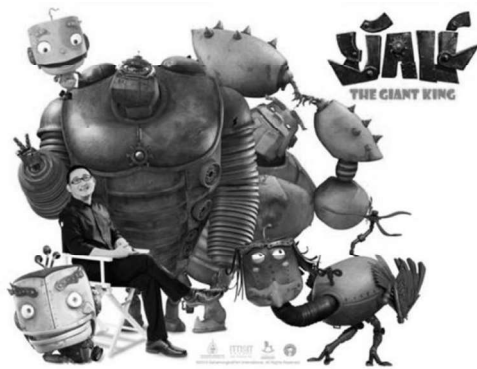
ที่มา : <http://www.chulabook.com/description.asp?barcode=9786167255941>

https://www.theonebook.com/index.php?action=BookDetails&book_id=15028

<http://www.duckload.ws/forum/showthread.php?t=1009828>

ผลงานทั้งหมดนี้เป็นการนำไปสร้างซ้ำ (Re-petition) คือนำเนื้อหาไปสร้างสรรค์ร่วมกับศิลปะแขนงอื่นแต่ยังคงเรื่องราวตามตัวบทวรรณคดีดั้งเดิม แต่ปรากฏในรูปแบบที่เข้าใจและเข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น

นอกจากการนำรามเกียรติ์มาสร้างเป็นภาพยนตร์การ์ตูนและหนังสือโดยตรงแล้ว รามเกียรติ์ยังเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานอื่นด้วยดังที่ปรากฏชัดเจนจากเพลง “หัวใจทศกัณฐ์” ผลงานของ พุ่มพวง ดวงจันทร์ เพลง “เป็นไปไม่ได้” ผลงานของศิลปินวง The Impossible เพลง “สิดา” ผลงานของ ดนุพล แก้วกาญจน์ จนถึงเพลง “ร้ายก็รัก” ผลงานของ โจ้ บอย ที่กล่าวว่า “ใครจะรู้ว่าทศกัณฐ์รักนางสีดามากกว่าเท่าไร” รวมถึงภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง “ยักษ์” สร้างโดยบริษัทเวิร์คพอยท์พิกเจอร์ ที่มีการนำตัวละครจากรามเกียรติ์มาปรับเปลี่ยนเป็นหุ่นยนต์แล้วมีการผจญภัยอย่างน่าสนใจ ฉายในเดือนตุลาคม ปี 2555

ภาพที่ 9 ภาพยนตร์การ์ตูนเรื่องยักษ์

ที่มา <http://www.majorcinplex.com/news/yak-news-6yr/www.google.com>

ผลงานที่ได้ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไปรามเกียรติ์ได้มีบทบาทในฐานะ “แรงบันดาลใจ” มากขึ้น การนำมาสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีกับความคิดแปลกใหม่ จนเกิดเป็นผลงานรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่จับต้องได้ เข้าถึงง่าย ได้ช่วยต่อลมหายใจให้วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ยังคงอยู่กับคนไทยต่อไปแม้ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเฟื่องฟู

รามเกียรติ์ในเพลงสมัยนิยม

รัชรินทร์ อุดมืองคำ (2551:2) กล่าวถึงวัฒนธรรมประชานิยม หรือ Pop Culture ไว้สรุปได้ว่า วัฒนธรรมประชานิยม คือวัฒนธรรมของการผลิตเพื่อผู้บริโภค ความนิยมชมชอบของผู้เสพจึงนับว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ผลิตหรือผู้สร้าง การดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนไป การผลิตสื่อต่าง ๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงตามแนวโน้มความนิยมของผู้เสพก็คือกลุ่มเป้าหมายไปด้วย เพราะผู้ผลิตผลงานในกระแสนิยมต้องการผลกำไรจากการขาย จึงก่อให้เกิดการผลิตซ้ำในแต่ละรูปแบบที่ต่างไปตามสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เสพ ซึ่งสื่อปัจจุบันที่อยู่ในความนิยมชมชอบของผู้เสพคือสื่อบันเทิงร่วมสมัย

วัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) หมายถึง วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ซึ่งแพร่หลายมากกว่า และคนทั่วไปชื่นชอบ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วัฒนธรรมมวลชน (mass culture) มักเกี่ยวกับความบันเทิง การกีฬา โทรทัศน์ ภาพยนตร์และเพลงสมัยใหม่ ซึ่งต่างกับวัฒนธรรมชั้นสูง (high culture) ของคนที่มีการศึกษาสูง เช่น ดนตรีคลาสสิก นวนิยายแบบลึกซึ้ง กรีนพอนด์ ฯลฯ¹

จากความหมายของ “วัฒนธรรมประชานิยม” ข้างต้น จึงมีความชัดเจนว่าบทเพลงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนี้ และในช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2559 ที่ผ่านมาได้เกิดปรากฏการ “เพลงวรรณคดีไทย” ออกมาสู่โลกออนไลน์จำนวนมาก โดยส่วนมากเกิดจากศิลปินที่สร้างผลงานแล้วเผยแพร่ด้วยตนเองผ่าน www.youtube.com จนได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง บทเพลงเหล่านี้จึงน่าจะเรียกได้ว่าเป็น “เพลงสมัยนิยม” ซึ่งเมื่อพิจารณากระแสสื่อบันเทิงในช่วงเวลาดังกล่าว จะพบว่าสื่อโทรทัศน์มีการนำเอาละครย้อนยุคมาสร้างและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เช่น นางทาส สียอดกุมาร พิชสวาท เป็นต้น กระแสของการนำเอา “ของเก่ามาเล่าใหม่” ของสื่อโทรทัศน์น่าจะส่งผลต่อการสร้างบทเพลงวรรณคดี

เพลงแรกที่สร้างกระแสดังกล่าวนี้นี้คือเพลง “I’m sorry สีดา” ได้ออกสู่ผู้ฟังและเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางโดยมียอดผู้ชมนับตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม 2559 ถึง 29 กรกฎาคม 2559

¹ จำเรียง จันทรประภา (5 มกราคม 2552) วัฒนธรรมประชานิยม. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2559

จาก <http://www.royin.go.th/?knowledge>

ประมาณ 86,599,958 ครั้ง หลังจากได้รับความนิยมก็ได้เกิดเพลงที่คล้ายคลึงกันตามออกมา มีทั้งที่ใช้วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์และเรื่องอื่น ๆ จากการสำรวจตั้งแต่ 1 พฤษภาคม จนถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2559 มีเพลงที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงถึงวรรณคดีไทยเฉพาะเรื่องรามเกียรติ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ทั้งหมดที่เผยแพร่บน www.youtube.com มีดังนี้

เพลง I'm sorry (สีดา)

ผลงานของศิลปินวง เดอะรูบ (The Rube) แต่งคำร้องและทำนองโดย ศิวพงษ์ เหมวงศ์ และบดินทร์ เจริญราษฎร์ เรียบเรียงโดย เดอะรูบ และบดินทร์ เจริญราษฎร์ เผยแพร่เมื่อ 17 มีนาคม 2559 เป็นเพลงที่ปลุกกระแสเพลงวรรณคดีให้เกิดขึ้นตามมามากมาย มีเนื้อร้องดังนี้

“วันนี้ คำว่าเราก็คงไม่มี อีกแล้ว จะขอร้องให้เธอนั้นย้อนคืน ก็ไม่มีวิ้ว
คือฉันนั้นเป็นคนผิดเอง ผิดและพลั้งพลาดไปซะจนใจเธอเริ่มทนไม่ไหว
เมื่อวันนี้เธอมีคำบอกลา ส่วนตัวฉันก็มีคำหนึ่งคำที่ไม่เคยพูดไป จะบอกเธอในวันนี้
(คือ)ฉันเสียใจ ที่ฉันชอบทำผิดไปทุกที ความคิดไม่ตรงกับใจลึกๆ ถ้าหากยังเป็นคนแบบนี้
ไม่รู้ว่าจะยังเข้าใจกันบ้างไหม ถ้าหากความผิดที่ฉันทำ มันย่ำให้เธอต้องเสียใจ
มันย่ำให้เธอต้องร้องไห้ ขอโทษ จากหัวใจ แต่จะให้ดีกว่านี้ก็คงไม่ไหวจริง ๆ
โอ้วา โอ้วาออกเอ๋ย โอ้พระรามแพร์รัก ไม่หวันจะรบสยบยักษ์ จะหักเอากรุงลงกา
แต่ว่าความรักกลับโดยอุปาย ไม่เชื่อใจสีดา วาดรูปยักษ์ ดังแทงใจสั่งให้วายชีวา
ผิดไปแล้วหนอใจ ที่ปลั่งใสแก้วตา โปรดรับรู้แม่สีดาพี่พลาดไป
โอ้วาพระรามยังแคลงใจ จบศีกกรุงลงกา พิสูจน์เจ้านางสีดา ให้บุกเดินลุยไฟ
แต่ว่ารูปยักษ์ไม่ทันได้ถาม กลับสนองดวงใจ แค่ว่าเพียงเจ้าคิดเจ้าแค้นเจ้านางไม่เคยจะคิดปันใจ
แต่กว่าจะรู้ก็ตอนเมื่อสายจะให้พี่ทำยังไง ต้องให้พี่ตายเลยแกล้งตาย
ยิ่งกลับทำลายดวงใจเข้าไปใหญ่ อยากจะบอกเธอว่าฉันเสียใจ จริง ๆ”

(วงเดอะ รูบ : 2559)

เพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์)

ผลงานต้นฉบับของศิลปินทศกัณฐ์ เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ 23 กันยายน 2558 แต่ได้มีผู้นำมาเรียบเรียงดนตรีและร้องใหม่ โดย Leo Inclube แล้วเผยแพร่เมื่อ 25 พฤษภาคม 2559 การนำเพลงนี้มาทำดนตรีและร้องใหม่ทำให้เพลงนี้เป็นที่สนใจและโด่งดังอีกครั้ง มีเนื้อร้องดังนี้

“ทำดีกับเธอเท่าไร เธอไม่เคยหันมาเหลียวแล

ไม่เคยที่จะแยแส ไม่เคยที่จะสนใจ

ไม่เคยที่จะสงสาร ไม่เคยที่จะเห็นใจ

ก็เรามันเป็นตัวร้าย ที่ไม่มีใครเขาอยากจำ

ก็รู้ว่าคงสู้เขาไม่ไหว สุดท้ายก็พ่ายแพ้อยู่ดี

ดังทศกัณฐ์ที่แพ้พระรามทุกที

ให้ตีแค่ไหนก็ได้ใจสีดำ

ถึงกูจะร้ายกูกีร์ก็ไม่น้อยกว่าเขา

แล้วเหตุใดเล่าจึงเป็นตัวเราที่แพ้เสมอ

ทุกทุกอย่างทุกการกระทำเพียงหวังให้เธอ

หันมาเจอเจอหันมาจ้องมองและลองสนใจ

และตอนสุดท้ายกูกำลังตายในตอนจบ

ไม่มีใครคบไม่มีใครเห็นไม่มีใครสนใจ

ถึงกูจะร้ายแต่ก็รักเธอจนสุดหัวใจ

อยากให้อ่านใจ ถึงฉันจะร้ายแต่ก็รักเธอ

สุดท้ายก็เป็นอย่างนี้ ลักรักที่แพ้เรื่อยมา

สุดท้ายต้องจมอยู่กับน้ำตา

ความเฉยชาและความเสียใจ”

(วงทศกัณฐ์ : 2558)

เพลงพระราชม (ขอโทษที่ทุเบา)

ผลงานของ มิกซ์ แชมเบ้ (นามแฝง) เผยแพร่เมื่อ 28 พฤษภาคม 2559 เพลงนี้มีลักษณะเป็นเพลงแร็ป ซึ่งเจ้าของผลงานได้มีการให้ผู้รู้ตรวจสอบความถูกต้องตามเรื่องราวในตัวบทวรรณคดีด้วย มีเนื้อร้องดังนี้

“โอแม่สีดา ตัวพีนั่นขอโทษ ที่พีนั่นทำไปเพราะหุเบาและความโกรธ
โมโหร้ายเธอ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความผิด ไม่สนเรื่องที่เธอเจอ มัวแต่ระแวงและจับผิด
ทศกัณฐ์ได้จับเจ้าไป ตัวพี่ก็แกล้งใจ โดยไม่สนว่าเจออะไร เพราะไม่มีความเชื่อใจ
มองไม่เห็นหรอกความสำคัญที่มีให้กันเมื่อครั้งอดีต ทั้ง ๆ ที่เธอให้ใจ
พี่มากกว่าบุรุษคนไหนซะอีก
ตัวพี่ให้หนุมานทหารเอกไปสืบข่าว เรื่องตัวเจ้าที่กรุงลงกา เพราะกลัวเจ้าเหลือร่างเปล่า
อีกไม่นานหรอกแม่สีดา เพราะพี่พร้อมจะเปิดศึก เพื่อชิงตัวเจ้านั้นกลับมา
ไม่ว่าจะสายหรือว่าจะตึกและทุกคนนั้นต้องตะลึงเมื่อตอนจบศึกกรุงลงกา
เพราะตัวพีนั่นไม่เชื่อใจในความรักแม่สีดา
จึงให้ตัวเจ้าบุกลุยไฟไปพร้อม ๆ กับน้ำตา ทั้ง ๆ ที่เจ้านั้นซื่อสัตย์และรักพี่ตลอดมา”
ตัวพี่ต้องขอโทษที่ทุเบา ไปเชื่อคนอื่นเขา ไม่เชื่อใจเธอ
ต้องขอโทษที่ทุเบา ทั้ง ๆ ที่เธอนั้นรักเราสุดหัวใจ
โชคดีที่พระลักษมณ์ได้ช่วยเจ้าไว้ได้ทันการ ไม่งั้นตัวพี่ต้องจมปลักกับความทุกข์ที่ทรมาณ
ขมขื่นผืนใจที่ได้ฆ่าคนรักไป โดยที่ทำร้ายจิตใจแบบที่ไม่เหลือเยื่อใย
เมื่อตอนที่พี่รู้ว่าเจ้าหนีไปอยู่ในป่า พี่ก็รีบตามหาเจ้า เพื่อตามตัวเจ้านั้นกลับมา
แต่ตัวเจ้าก็ไม่ยอม เพราะตัวพีนั่นทำผิด เจ้าต้องรอให้พี่ตาย ถึงจะกลับมาใกล้ชิด
ตัวพี่เลยออกอุบายแกล้งตายเพื่อโกหก เพื่อจะให้เจ้ากลับ มาชบลงที่หน้าอก
แต่พอเจ้ารู้ความจริง เจ้าก็หนีตัวพี่ไป โดยที่ไม่หวนกลับมา พี่แค่อยากบอกว่าเสียใจ”

(มิกซ์ แชมเบ้ : 2559)

เพลงพระราชม

ผลงานของ นัตต้า (นามแฝง) เผยแพร่เมื่อ 29 พฤษภาคม 2559 เป็นเพลงที่ได้รับ
 ความนิยมจนมีผู้มาขออนุญาตจากเจ้าของผลงานเพื่อนำไปใช้ในการประกวดร้องเพลง มีเนื้อ
 ร้องดังนี้

เหมือนดังในนิยาย ที่ได้อ่านมันไปอยู่ทุกวัน เหมือนกับตัวฉัน ที่รักมันแต่เอาแต่หนี
 คล้ายดังความรัก ที่จะออกไปทางไม่รักดี คล้ายกับวันนี้ ที่ไม่มีแม้เพียงเศษหัวใจ

ไม่รักก็บอกกัน เธออย่ามาเห็นฉันเป็นเพียงแค่นิยาย

ไม่ได้เป็นพระลักษณ์ ฉันเหมือนกับพระราชม

ที่คอยเดินตาม ตัวนางสีดา อยู่เรื่อยไปฉันมันดีแค่นี้ เธอต้องการแค่นั้น

หรือจะให้ฉันนั้นเป่าคาถาเวทมนตร์ใส่ ให้เธอเสียใจ ร้องให้อย่างนี้

(นัตต้า: 2559)

เพลงพระรามอกหัก

ผลงานของ ปิ่น สีพราย (นามแฝง) เผยแพร่เมื่อ 29 พฤษภาคม 2559 เพลงนี้มีการ
 าระบุว่าแต่งขึ้นเพื่อให้ล้อกันกับเพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) แต่เนื้อหาไม่ได้เกี่ยวเนื่อง
 กันจึงเลือกมาวิเคราะห์ด้วย มีเนื้อร้องดังนี้

“จะกล่าวถึงเรื่องรามเกียรติ์ ที่หนูเคยเรียนยังมีอีกตอนที่พลาดไป

ชื่อว่าตอนพระรามเสียใจ อกหักจากหวานใจนามว่านางสีดา

เลื่องลือนามก็มีอยู่ว่า แม่นางสีดากลับมาแปรผ่นใจ

บอกว่าพระรามนั้นดีเกินไป และยกหัวใจให้กับทศกัณฐ์

ฝ่ายพระรามได้ยินแล้วสะอื้น แทบล้มทั้งยืนบอกเธอทำได้งั้น

รู้ไหมว่ารักเจ้าแค่นั้นนะ ทำไม ทำไม เจ้าจึงทำได้งั้น

เมื่อพระรามตราม่า น้ำตาต้องตกในอย่างนี้ ไม่เคยคิดเลยรักเธอทั้งชีวิต

อกหักวันนี้กับคำว่าดีเกินไป รู้ไหมเจ็บนะตัวเอง

ก็เลยต้องมาแต่งเพลง บอกผ่านความในใจ

ไม่เคยคิดเลยตัวเองเป็นคนหลายใจ จำไว้ จำไว้ จำไว้ แม่นางสีดา

เจ้าทศกัณฐ์มันดีกว่าเค้านตรงไหน ลิบหน้าลิบมือแล้วไง
เค้ามีหนึ่งใจก็แล้วกัน แต่ไม่เป็นไรถ้าเจ้ารักทศกัณฐ์
คนแพ้อย่างฉัน ก็คงต้องทำใจ
หนุมานช่วยที ช่วยข้านี้ให้พ้นจากความเศร้า
ฝากสุครีพช่วยไปซื้อเหล้าคืนนี้จะมาแล้วจะไปฝากกรุงลงกา
โอ้วแม่นางสีดา ข้ายังคงรักเจ้า”

(ปิ่น สีพราย:2559)

ทศกัณฐ์จากลา (คนไม่ใช่จะไปเอง)

ผลงานของ วัฒนะ ชลสงคราม เผยแพร่เมื่อ 30 พฤษภาคม 2559 เพลงนี้มีผู้เข้ามาวิจารณ์มากมายเกี่ยวกับเรื่องการใช้คำว่าผู้แต่งควรใช้ “ทศกัณฐ์” มากกว่า ซึ่งผู้แต่งก็ยอมรับในความผิดพลาดดังกล่าว มีเนื้อร้องดังนี้

“เปรียบตัวฉันแค่ยักษ์ฯ น้องสีดาคงไม่รัก พี่คือทศกัณฐ์ ฟ้าหลงรักนางสีดา
น้องมีพระรามลักษณะคอยปกป้องและรักษา โฉนวลน้องแม่สีดาคงไม่มอง..
ทำยังไง..เธอก็ไม่รัก ต่อให้รักเธอเท่าไร ไม่เคยอยู่ในสายตา
ไม่เคยอยู่ในหัวใจ คนมันไม่ใช่ ยิ่งใกล้ก็ผิด
ก็พอจะรู้..ว่ามันเป็นไปไม่ได้ แต่ในหัวใจไม่ยอมปล่อยไปอย่างนี้
เปรียบตัวฉันแค่ยักษ์ฯ น้องสีดาคงไม่รัก พี่คือทศกัณฐ์ ฟ้าหลงรักนางสีดา
น้องมีพระรามลักษณะคอยปกป้องและรักษา โฉนวลน้องแม่สีดาคงไม่มอง..
ก็พี่เองก็แค่ยักษ์ฯ ไม่เทียบพิกตร์พระรามได้ อสุรยักษที่ว้าร้าย..ยังแพ้พ่ายเพราะรักเธอ
แต่ตัวฉันก็พอรู้ ที่ฝันอยู่จะจางหาย ก็เพราะรักจนหมดใจ คนมันไม่ใช่ก็ต้องไปเอง”
(วัฒนะ ชลสงคราม: 2559)

พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ)

ผลงานของศิลปินวง ฟีดแบ็ค (Feedback Band) คำร้อง ทำนอง และ เรียบเรียง
โดย เจษฎา กงจักร์ เผยแพร่เมื่อ 15 มิถุนายน 2559 ซึ่งเพลงนี้ทางวงได้มีการตรวจสอบ
ความถูกต้องตามวรรณคดีจากผู้รู้ มีเนื้อร้องดังนี้

“รักภักดีพี่ชาย ยอมถวายชีวา ออกหน้าสู้รักษา ปกป้องสิดาให้ปลอดภัย
ถึงตัวต้องตายอีกสักทีหนะ จะทนเพื่อเธอ ชื่อสัตย์ภักดีอย่างนี้เสมอ ตลอดไป
ได้เพียงมองพี่รามเคียงคู่เธอน้องสิดา ส่วนฉันเหวว่า ไม่มีเธอมาเคียงข้างกาย
ไม่หมายปองน้องสิดา แต่รักพี่มีมากกว่า จึงยอมหลักทางเป็นคนเคียงข้างของพวกเธอ
รักภักดีสิดา ประดุจดั่งพระมารดา ก้มมองเพียงเท้า ไม่กล้าสบตาอยู่เรื่อยไป
อรุณิลาแม่ยอดดวงใจ เจ้าจนิทรา ส่วนพี่ตื่นตัวตลอดเวลาปกป้องภัย
ไม่หมายปองน้องสิดาก็รักพี่มีมากกว่า ปกป้องรักษาเป็นคนเคียงข้างของพวกเธอ
ตัวฉันพระลักษมณ์ผู้เสียสละของพวกเธอ”

(วงพีตแบ็ค: 2559)

สุวรรณมัจฉา(สุพรรณมัจฉา)

ผลงานของ บุหลัน คชรรมย์ เผยแพร่เมื่อ 3 มิถุนายน 2559 เพลงนี้ได้รับความนิยม
มาก เห็นได้จากมีผู้นำมาร้องใหม่ (cover) เป็นจำนวนมาก มีเนื้อร้องดังนี้

“รักที่ฉันให้ไป มันมีความหมาย มากพอหรือเปล่า
แต่ฉันก็ต้องเศร้า เมื่อเธอไม่เอา จึงต้องคืนมา ฝากแผลใจ เอาไว้นานแสนนาน
จึงต้องเก็บมัน หอบรักฝังใจลงดิน ถ้าเปรียบตัวฉันเหมือนดังสุวรรณมัจฉา
ที่รอหนุมาน เดินตามพระรามไปแสนไกล ทั้งให้เราก่อหา ทั้งน้ำตาเศร้าเฝ้าใจ
เหตุใดเน โยหนอไม่หวนกลับมา รักเท่าไรก็ไร้ค่า เสียใจตามากเท่าไร
เคยรู้ไหม ว่าใครนั่นเฝ้ารอคอย ขอแค่เพียงเธอหันมา ก่อนจากลาไปไกลแสนไกล
สักคำได้ไหม หรือเธอหมดใจก็พูดมา ความรักของฉัน เปรียบดังงูผา
เธอลืมนสัญญา ความรักที่ให้กับไว้ เธอบอกว่ารัก ฝังใจเอาไว้
รักมากเท่าไร แต่สุดท้ายก็ต้องจากลา สุวรรณมัจฉา นอนจมน้ำตา ด้วยความเศร้าเอย”

(บุหลัน คชรรมย์ :2559)

เพลงคนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์)

ผลงานของ วิรดา วงศ์เทเวศน์ เผยแพร่เมื่อ 6 มิถุนายน 2559 เพลงนี้มีลักษณะเป็น เพลงลูกทุ่งสมัยใหม่ มีเนื้อร้องดังนี้

“แม้เธอจะมองข้ามความรักของฉันไป แม้เธอมีใครมากมายอีกหลายคน
ฉันยังคงคอยให้เธอมองเห็นในหัวใจ ไม่เคยมีใคร ก็มีแต่เธอเสมอมา
และยังจะเฝ้าห่วงใย ใครจะว่าอย่างไร แต่ฉันยังเข้าใจ
จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป ไม่มีวันจะหนีไปไหน
อยู่ดูแลไม่ห่างไกล จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป
อยู่คู่พญายักษ์ไทย ยอักษ์ผู้ยิ่งใหญ่ กับนางมณโฑ
แม้เพียงในใจ เศษเสี้ยวของวินาที ให้เธอมีฉัน ดิฉันอยู่ในใจก็พอ
และยังจะเฝ้าห่วงใย ใครจะว่าอย่างไร แต่ฉันยังเข้าใจ”

(วิรดา วงศ์เทเวศน์ :2559)

เพลงพิเภก (ทำนายนางความรัก)

ผลงานของบติศร ศรีสุนทร เผยแพร่เมื่อ 7 มิถุนายน 2559 ซึ่งระบุว่าเป็นการแต่งตามกระแสโดยค้นคว้าข้อมูลจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีเนื้อร้องดังนี้

“ตัวฉันเก่งทางด้านโหรา เป็นยักขาและน้องทศกัณฐ์
คอยตรวจตราเรื่องดวงเมือง คอยช่วยเหลืออยู่ทุกวัน แต่แล้วต้องผิดใจพี่ชาย
ที่ทำนาย..ว่านางสีดา..จะนำพาให้เมืองวอดวาย เหล่ายักษ์ตายทั้งลงกา
พี่ก็ยังนั่งนอนใจ ไม่ยอมคืนนางให้กับพระราม
ข้าได้เตือนพี่แล้ว ว่าไม่แคล้วนางสีดา จะนำพาชีวาจ้ามลาย
ข้าทำสิ่งที่ป็นธรรม ยอมหักหลังจากพี่ชาย ถึงตายขอทำความดี
ได้ทำนายเรื่องความรัก และทายทักว่าสีดา จะกลับมาอยู่คู่พระรามเสมอ
แม้จะมีวันที่จากกัน..ก็ยังมิวันที่ได้เจอ เพราะเป็นลิขิตจากฟ้า สวรรค์ตั้งใจ”

(บติศร ศรีสุนทร :2559)

เพลงหนูมาน (ก็แค่คิดถึง)

ผลงานของ แท้ ศิลา(นามแฝง) คำร้องและทำนองโดย ศิลา สมนาค และ เจษฎา กงจักร์ เผยแพร่เมื่อ 18 มิถุนายน 2559 มีเนื้อร้องดังนี้

“แม่ไม่เจอกันนานเท่าไร..หัวใจยังคิดถึงอยู่เสมอ
 อยากบอกว่าฉันยังรักเธอ ไม่เคยลืมเลือนในหัวใจ
 แต่ที่ต้องไกลเพราะต้องไปทำงาน จำพรากจากคนที่รัก
 ที่หน้าทีนั้นสำคัญยิ่งนัก ดังคอยปกป้องพระราม เป็นเช่นดังหนูมาน
 ที่ต้องจากกัน นางสุพรรณมัจฉาป่านนี้เธอจะรู้ไหมว่า..ต้องกลืนน้ำตา มันทรมานแค่ไหน
 คิดถึงเธอเหลือเกิน อยากจะเหาะเหินหายตัวไปใกล้แต่ที่จริงแล้วฉันก็ทำไม่ได้
 เป็นเพราะอะไร เธอก็เข้าใจดี
 โอ้ หนูมาน ผู้มีฤทธิ์พิชิตศัตรูมากมาย
 โอ้ หนูมาน ถวายชีวิตไม่เคยคิดกลัวความตาย
 โอ้ หนูมาน ก็ยังคิดถึงเธอ สุพรรณมัจฉา
 โอ้ หนูมาน แต่สุดท้ายก็ต้องไป เพื่อรับใช้พระราม”

(แท้ ศิลา :2559)

เพลงที่แต่งขึ้นใหม่เหล่านี้มีความหลากหลายแนวดนตรี ทั้งไทยสากล ไทยลูกทุ่ง หรือแม้แต่เพลงแร็ป เครื่องดนตรีที่ใช้มีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล คำร้องมีทั้งคำภาษาปาก ภาษาเชิงกวี คำสมัยเก่า คำสมัยใหม่ปะปนกัน ลักษณะการร้องที่มีการเอื้อนและเล่นลูกคอ ผสมกับการร้องแบบเพลงสมัยใหม่ แต่ทุกเพลงมีเนื้อหาเชื่อมโยงเหตุการณ์และตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ทั้งสิ้น แม้ว่ามูลเหตุของการสร้างสรรค์เพลงเกือบทุกเพลงมาจากการ “ตามกระแส” เมื่อมีเพลงวรรณคดีเพลงหนึ่งโด่งดัง จึงมีการ “เอาอย่าง” สร้างเพลงตามใหม่ที่คล้ายกันออกมา

รามเกียรติ์กับการเปลี่ยนแปลงสู่เพลงสมัยนิยม

ส. พลายน้อย (2549:272) กล่าวถึงรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ว่าเขียนไว้ในสมุดคำอย่างโบราณ มีอยู่ 102 เล่ม ถือว่าเป็นเรื่องที่สมบูรณ์และยาวมากเรื่องหนึ่งของประเทศไทย เข้าใจว่าจะมีพระราชดำริให้มีเรื่องรามเกียรติ์ฉบับเต็มเรื่องไว้เป็นแบบอย่างผู้ใดจะเลือกคัดตอนไปแสดงละครก็ได้ หรือเอาไว้อ่านก็ได้

ด้วยเหตุที่รามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเป็นที่ยอมรับว่าครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุด จึงได้นำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์เพลงวรรณคดีครั้งนี้ โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านเนื้อหา และด้านการใช้ภาษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงโดยภาพรวมจะพบว่ามี การเชื่อมโยงกับตัวละครและเรื่องราวจากรามเกียรติ์ โดยนำเอาบทบาทของตัวละครมาเชื่อมโยงกับอารมณ์ความรู้สึกที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง เมื่อนำมาจัดหมวดหมู่จะได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีการอ้างอิงเหตุการณ์ตามวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์
2. กลุ่มที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกเหมือนตัวละครเล่าเรื่อง
3. กลุ่มที่ใช้การอ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง

1. กลุ่มที่มีการอ้างอิงเหตุการณ์ตามวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

เพลงในกลุ่มนี้คือเพลงที่มี “พระราม” เป็นตัวละครหลักและเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดโดยเหตุการณ์ที่ผู้แต่งเพลง I'm sorry สีดา และ เพลงพระราม (ขอโทษที่หุบเขา) คือ ตั้งแต่ตอนนางสีดาหนีจากพระราม โดยมีการเล่าย้อนความกลับไปตั้งแต่สีดาลุยไฟ นางสีดาวาดรูป ทศกัณฐ์แล้วนางปีศาจจูล์เข้าสิงภาพ พระรามมาพบจึงสั่งให้พระลักษมณ์นำนางไปประหาร พระลักษมณ์ก็ได้ปล่อยนางสีดาไป แต่ทั้งสองเพลงได้ข้ามตอนที่กล่าวถึงพระมงกุฎกับพระลบ จากนั้นกล่าวถึงตอนที่พระรามแก้งสวรรณครต นางสีดากลับมาแต่เมื่อนางสีดารู้ความจริงว่าพระรามทำอุบาย นางสีดาจึงไม่อาจกลับไปครองรักกับพระรามได้อีก แล้วอธิษฐานแทรกแผ่นดินหนีไปอยู่ที่เมืองบาดาล สุกัญญาที่พระรามจะตามหานางจึงทำได้เพียงสำนึกและขอโทษ

เพลง I'm sorry สีดา

การเลือกถ่ายทอดเรื่องราวในมุมมองของพระรามนั้น อาจเป็นเพราะผู้แต่งเห็นว่าพระรามในความคิดของคนทั่วไปเป็นพระเอกที่ติงาม ไม่เจ้าชู้มากเมียดั่งเช่นพระเอกวรรณคดีเรื่องอื่น พระรามเฝ้าติดตามและรบกับยักษ์มากมายเพื่อชิงนางสีดากลับมา แต่น้อยคนนักที่จะรู้ว่าครั้นสิ้นศึกลงแล้วชีวิตรักของพระรามกับนางสีดานั้นไม่ได้หวานชื่น และพระรามได้ทำร้ายจิตใจนางสีดา จนเสียนางไป วงเดอะร๊อบจึงเลือกที่จะถ่ายทอดเรื่องราวในแง่มุมที่น่าสนใจดังกล่าว ทั้งนี้ในการเผยแพร่ผลงานผ่าน www.youtube.com ช่องทางของ Spicy Disc ได้ระบุไว้ว่าพวกเขาอยากสื่อความรู้สึกสำนึกผิดของอีกฝ่ายไม่ได้ตั้งใจทำลงไป ผ่านแนวเพลงที่ถูกเรียกว่า “Modern Traditional” ซึ่งเป็นการนำเอาวัฒนธรรมไทยในแขนงต่างๆ เช่น ลูกทุ่ง, ไทยเดิม, ฉ่อย ผสมผสานกับความเป็นดนตรีสากลสมัยใหม่ ทั้ง Funk, Hip-Hop, R&B, Rock ฯลฯ ให้ทุกคนได้เข้าถึงเสน่ห์เอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้นด้วย

เพลง I'm sorry สีดา ได้แสดงอารมณ์อีกมุมหนึ่งของพระรามที่สูญเสียหญิงที่รักไป เพราะ “ความเป็นตัวเอง” เห็นได้จากท่อนที่ว่า “*ความคิดไม่ตรงกับใจซะที ถ้าหากยังเป็นคนแบบนี้ไม่รู้ว่าจะจะยังเข้าใจกันบ้างไหม*” ซึ่งแท้จริงแล้วยังหวังลึก ๆ ว่านางสีดาจะกลับมาพระรามในเพลงนี้ได้แสดงความเสียใจต่อการกระทำของตนและคงไม่อาจทำอะไรได้ จึง “ขอโทษจากหัวใจ แต่ถ้าให้ดีกว่านี้ก็คงไม่ไหวจริง ๆ” แสดงให้เห็นได้ถึงความหึงหวงในศักดิ์ศรีของกษัตริย์นักรบเช่นพระรามที่จะไม่คืนคำและท้ายที่สุดก็ยอมรับการจากลาครั้งนี้

เพลงพระราม (ขอโทษที่หุบเขา)

เพลงพระราม(ขอโทษที่หุบเขา) ได้นำเรื่องราวตามวรรณคดีซึ่งเป็นชีวิตรักของพระรามกับนางสีดามากกล่าวอ้างถึงตามลำดับ ทำความเพิ่มเติมนับตั้งแต่นางสีดาโดนจับตัวไปแล้วพระรามให้หนุมานตามไปที่กรุงลงกา โดยแทรกการคร่ำครวญลงไปในการเล่นเรื่องด้วยสะท้อนให้เห็นความเสียใจของพระรามอย่างชัดเจน ในการตัดสินใจผิดพลาด ซ้ำแล้วซ้ำอีก รวมถึงยอมรับในการกระทำของตนทั้งหมดที่ “*ไปเชื่อคนอื่นเขา ไม่เชื่อใจเธอ*” แต่ไม่สามารถทำอะไรได้นอกจากเอ่ยคำขอโทษเท่านั้น

การที่ผู้แต่งได้เลือกเหตุการณ์นี้มาสร้างสรรค์อาจได้รับอิทธิพลมาจากเพลง I'm sorry สีดา แต่การเลือกที่จะสร้างสรรค์เป็นเพลงแร็ปก็สามารถทำให้แตกต่างได้ รวมถึง

ลักษณะของแร็ปย่อมใช้คำได้มากกว่าเพลงสตริงทั่วไป เพลงนี้จึงให้รายละเอียดเรื่องราวได้ดี ถ้วนมากกว่า ซึ่งผู้แต่งได้มีการให้ผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์ตรวจทานความถูกต้องของเนื้อหา ก่อนมีการเผยแพร่ด้วย จึงส่งผลให้มีความถูกต้องตรงกับตัวบทวรรณคดี

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะจากทั้งสองเพลง พบว่าประเด็นร่วมที่เด่นชัดที่สุดเป็น ความรู้สึกของพระรามที่ “ไม่หวั่นจะรบสยบยักษ์ จะหักเอากรุงลงกา” และ “พร้อมจะเปิดศึก เพื่อชิงตัวเจ้านั่นกลับมา” แต่ที่ สุดแล้วกลับพบความพ่ายแพ้ในความรักจากการตัดสินใจผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่าของตน เมื่อไม่อาจแก้ไขอะไรได้จึงทำได้เพียงการแสดงความรู้สึก ผิดและกล่าวขอโทษภายหลังเท่านั้น เหตุการณ์ทุกอย่างที่อ้างอิงมาจากตัวบทวรรณคดี ส่งผล ถึงอารมณ์ความรู้สึกของพระรามในมิติของชายผู้สูญเสียความรักออกมาได้อย่างชัดเจน แม้ว่า ทั้งสองเพลงกล่าวถึงเหตุการณ์เดียวกัน แต่มีความแตกต่างและเฉพาะตัวตามที่แต่ละวง ต้องการ

2. กลุ่มที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกเหมือนตัวละครเล่าเรื่อง

เพลงในกลุ่มนี้ใช้การถ่ายทอดอารมณ์ของตัวละครออกมาทำให้ผู้ฟังรู้สึกเหมือนว่า ตัวละครเหล่านั้นกำลังบอกเล่าสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในตัวบทวรรณคดี แต่ความรู้สึกเหล่านี้เป็นผลมาจากเรื่องราวในวรรณคดี ได้แก่ เพลงคนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์) เพลงพระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ) เพลงหนุมาน (ก็แค่คิดถึง) เพลงพระรามอกหัก เพลงทศกัณฐ์จากลา (คนไม่ใช่จะไปเอง) และ เพลงพิเภก(ทำนายความรัก)

เพลงคนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์)

ลักษณะเนื้อหาของเพลงนี้เน้นไปทางแสดงอารมณ์ของผู้หญิงที่อดทน มั่นคงในความรักที่ไม่ว่าผู้ชายคนนั้นจะเป็นอย่างไรก็ตาม ซึ่งในช่วงท่อนแรก ๆ ของเพลงไม่ได้ต่างจาก เพลงลูกทุ่งสมัยใหม่ทั่วไป จนถึง “อยู่คู่ทุกข์คนไทย ย.ยักษ์ผู้ยิ่งใหญ่ กับนางมณโฑ” ซึ่ง “ย. ยักษ์ผู้ยิ่งใหญ่”จะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากทศกัณฐ์ จึงได้เห็นความเชื่อมโยงว่าเพลงนี้ใช้ เรื่องราวของนางมณโฑที่เคียงข้างทศกัณฐ์มาตลอด และได้แสดงความรู้สึกของนางมณโฑที่มี ต่อทศกัณฐ์ ทั้งนี้การใช้คำว่า “เมียทศกัณฐ์” ในชื่อเพลง และปรากฏ “นางมณโฑ” แต่ไม่มี คำว่า “ทศกัณฐ์” ในเนื้อเพลง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า แท้จริงแล้วผู้คนในสังคมสามารถ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ แม้ว่าจะไม่ได้เอ่ยชื่อโดยตรงแต่รู้ว่าทศกัณฐ์ย่อมคู่กับนาง

มณฑิโสดคล้องกับที่ กุสุมา รักษมณี (2537:17) ที่กล่าวถึงนางมณฑิโไว้ว่า “นางมณฑิโได้เป็นนางกำนัลของพระอุมา จนกระทั่งทศกัณฐ์มาขอประทานไป “เลี้ยงไว้เป็นศรีลังกา” แต่นางมณฑิโยังไม่มีโอกาสไปอยู่กรุงลงกา และทศกัณฐ์ “ยังไม่ทันชมแก้วสักรั้ววัน” พาลิโกมาชิงตัวนางไปอยู่ที่เมืองขีดขินเสียถึงกึ่งปี แล้วทศกัณฐ์จึงได้นางกลับมาเป็นคู่ชีวิตและคู่คิออยู่จนตายจากกัน”

นอกจากนี้ เพลงคนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์) ยังสะท้อนลักษณะของผู้หญิงไทยตามชนบทโบราณได้อย่างชัดเจน ผู้หญิงจะมีความรักและภักดีกับสามีเสมอแม้สามีจะไม่ได้รักตนเพียงคนเดียวก็จะยังรอคอยอย่างอดทน ซึ่งการเลือกนำนางมณฑิโมาถ่ายทอดเป็นเพลงนี้น่าจะเป็นผลมาจากเพลงตัวร้ายที่รักเธอ(ทศกัณฐ์) ที่มีผู้นำมาร้องใหม่แล้วได้รับความนิยมมาก การมีเพลงของนางมณฑิโออกมาก็น่าจะได้รับความนิยมได้อย่างต่อเนื่อง

เพลงพระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ)

เนื้อเพลงพระลักษมณ์ทำให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของ “พระรอง” ที่แอบชอบนางเอก คอยปกป้อง ดูแลนางเอกและสุดท้ายก็ยินดีในความรักของพระเอกกับนางเอก สะท้อนให้เห็นความรักในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีปรากฏอยู่มากมายในละคร ซึ่งเรื่องราวในบทเพลงกล่าวถึงความรู้สึกที่เชื่อมโยงกับเรื่องราวจากตัวบทวรรณคดี บทบาทของพระลักษมณ์เป็น “ผู้เสียสละ” ในหลายเรื่อง ตั้งแต่ยอมติดตามพระรามออกเดินป่า 14 ปี โดยไม่ยอมนอนเพื่อดูแลความปลอดภัยให้พระรามกับนางสีดา การอาสาออกรบครั้งแล้วครั้งเล่า ความจงรักภักดีต่อพี่ชายยังชีพนี้ทำให้พระลักษมณ์เป็นผู้ที่พระรามไว้วางใจที่สุด จึงมอบหมายให้พระลักษมณ์ไปทำหน้าที่ประหารนางสีดา แต่พระลักษมณ์ก็คิดจะปล่อยนางไป ดังนั้นฉบับรามเกียรติ์ ความว่า

“เมื่อนั้น	พระลักษมณ์ทรงสวัสดีศรีศรี
น้อมเศียรสนองพระเสาวนีย์	น้องจะฆ่าพี่นางนั้นฉันใด
ประการหนึ่งพระองค์ก็ทรงครรภ์	แก่เดือนคืนวันเดบใหญ่
เอ็นดูนัดดาอย่าใจ	หญิงชายไม่แจ้งประจักษ์ตา
สงสารจะมาพลอยตาย	น้องนี้เสียดายเป็นหนกหนา
เชิญเสด็จไปตามเวรรา	ตัวข้าจะคืนเข้าธานี

จะเปี่ยมบ้ายกราบทูลพระทรงฤทธิ ถึงผิดก็จจะรับใส่เกศ
จะแทนคุณที่นางด้วยภักดี มิได้มีอาลัยแก่ชีวนา”

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, 2554:337-338)

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้สันนิษฐานได้ว่าในอีกด้านหนึ่งพระลักษมณ์อาจจะแอบรักนางสีดาอยู่เงียบ ๆ ในขณะที่มีความจงรักภักดีต่อพี่ชายเต็มเปี่ยม จึงยอมเป็น “ผู้เสียสละ” ปกป้องผู้เป็นที่รักทั้งสองนั่นเอง

เพลงนี้มีการกล่าวถึง “อุมิลลา” ด้วย นางผู้นี้ตามตำนานรามายณะเป็นน้องสาวของนางสีดา เป็นธิดาของท้าวชนก ได้เป็นชายาของพระลักษมณ์ พร้อมกับที่พระรามได้อภิเษกกับนางสีดา แต่ในรามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกไม่ปรากฏนามนางอุมิลลา มีเพียง “นางจันทระประภา” ที่เป็นชายาของพระลักษมณ์ในช่วงต้นเรื่องก่อนที่พระรามจะพบนางสีดาแต่ไม่มีบทบาทอีกเลยจนจบเรื่อง ทำให้สันนิษฐานได้ว่า วงพืดแบ็คอาจนำเรื่องราวมาจากรามายณะไม่ใช่รามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

การที่วงพืดแบ็คได้นำ “พระลักษมณ์” มาถ่ายทอดความรู้สึก น่าจะเป็นเพราะพระลักษมณ์เป็นตัวละครที่ไม่ค่อยมีผู้กล่าวถึงมากเท่าพระราม แต่บทบาทและการกระทำหลายอย่างของพระลักษมณ์ตามวรรณคดีชวนให้เกิดความรู้สึกของ “ผู้เสียสละ” และความรักแบบนี้สามารถเกิดขึ้นได้จริงในมนุษย์ทั่วไปด้วย

เพลงพระราชมอกหัก

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าเพลงพระราชมอกหัก แต่งขึ้นเพื่อล้อกันกับเพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) แต่ลักษณะเนื้อหาไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหา ก็ไม่ได้มีความถูกต้องตรงกับตัวบทวรรณคดี เพียงใช้ชื่อตัวละครมาผูกเรื่องใหม่โดยแทรกความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของตนลงไปให้เกิดความสนุกสนานเท่านั้น ดังท่อนที่ว่า “ก็มีอยู่ว่าแม่นางสีดากลับมาแปรผันใจบอกว่าพระรามนั้นดีเกินไปและยกหัวใจให้กับทศกัณฐ์” หรือ “ฝากสุครีพช่วยไปซื้อเหล้าคืนนี้จะเมาแล้วจะไปเฝ้ากรุงลงกา”

เพลงทศกัณฐ์จากลา (คนไม่ใช่จะไปเอง)

เพลงนี้จะได้แรงบันดาลใจจากทั้งเพลง I'm sorry สีดา กับ เพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) เนื้อหาเพลงนี้จึงมีความเชื่อมโยงทั้งเรื่องการใช้ภาษาและเนื้อหา คล้ายกับเพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) โดยกล่าวถึงความรักในมุมของ “ตัวร้าย” คือทศกัณฐ์ แต่คล้ายเพลง I'm sorry สีดา คือ เป็นการเล่าเรื่องด้วยตัวละคร เพลงนี้จึงไม่ได้ใช้ตัวละครในบริบทของการเปรียบเทียบ แต่เป็นการจินตนาการถึงอารมณ์ของทศกัณฐ์ในอีกแง่มุมหนึ่งที่ไม่ปรากฏในตัวบทวรรณคดี คือความอ่อนแอแพ้วพ่ายที่ว่า “ก็พี่เองก็แค้ยักษ์ ไม่เทียบพักตร์พระรามได้อสุรยักษที่ว่าร้ายยังแพ้วพ่ายเพราะรักเธอ” การตัดพ้อในเรื่องรูปร่างหน้าตาดังกล่าว ยังเป็นการยอมรับและตอกย้ำให้อย่างแจ่มชัดขึ้นด้วย ซึ่งในวรรณคดีลักษณะเช่นนี้ไม่ใช่วิสัยของทศกัณฐ์เลย

เพลงพิเภก(ทำนายความรัก)

เพลงพิเภก (ทำนายความรัก) เป็นเพลงที่กล่าวถึงความรักแต่เป็นมุมมองของ “ผู้รู้ผู้เห็น” ไม่ใช่ “ผู้ประสบพบเจอ” ซึ่งพิเภกเป็นผู้ที่แปรพักตร์มาเข้ากับฝ่ายพระราม มีหน้าที่เป็นโหราทำนายดวงชะตา เรื่องราวต่าง ๆ ให้พระรามสามารถเอาชนะทศกัณฐ์ได้ เรื่องราวที่กล่าวถึงในเพลงจึงเป็นเรื่องที่มาจากวรรณคดีโดยตรง และเป็นเรื่องที่คนไทยรู้อยู่แล้ว แต่ที่เลือก “พิเภก” มาสร้างเป็นเพลงนี้ก็น่าจะเป็นอิทธิพลจากเพลง I'm sorry สีดา กับ เพลง ตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) ที่ได้รับความนิยมมาก จึงทำตามกระแสโดยสร้างเพลงจากตัวละครขึ้นมา แต่ต้องการสร้างความแตกต่างจึงเลือกใช้พิเภกที่มีบทบาทเฉพาะตัวและคนไทยรู้จักในเพลงนี้

ทุกเพลงในกลุ่มนี้เป็นเพลงที่เน้นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่เชื่อมโยงมาจากเรื่องราวในรามเกียรติ์ ผ่านตัวละคร คือ พระราม พระลักษมณ์ ทศกัณฐ์ นางมณโฑ และพิเภก โดยการสื่อความคล้ายกับตัวละครได้ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแง่มุมที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตมนุษย์ แม้ว่าบางเพลงจะมีรายละเอียดที่ไม่ตรงตามวรรณคดีหรือไม่มีการอ้างอิงถึงเหตุการณ์ตามตัวบทชัดเจนก็ตาม แต่ทุกเพลงยังคงทำให้เห็นร่องรอยของรามเกียรติ์ซ่อนทับอยู่

3. กลุ่มที่ใช้การอ้างถึงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง

ใจความสำคัญของเพลงเหล่านี้เป็นการนำชื่อตัวละครมา “เปรียบเทียบ” เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและเข้าถึงความรู้สึกของเพลงได้มากขึ้นโดยไม่มีการกล่าวถึงเหตุการณ์ใดตามวรรณคดีที่ชัดเจน เพลงในกลุ่มนี้เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาโดยภาพรวมจะพบว่าเป็นการนำชื่อตัวละครมาอ้างถึงเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมามากขึ้นเท่านั้น ได้แก่ เพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) เพลงสุวรรณมัจฉา (สุพรรณมัจฉา) และเพลงพระราม แต่ละเพลงก็ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมาแตกต่างกัน

เพลงตัวร้ายที่รักเธอ(ทศกัณฐ์)

เพลงนี้มีเนื้อหาตัดพ้อในภาวะของความรักของคน ๆ หนึ่งที่ไม่สมหวังทั้งที่ทุ่มเทความรักให้มากเพียงใดก็ตาม โดยนำมาเปรียบเทียบว่า “ดังทศกัณฐ์ที่แพ้พระรามทุกที ให้ดีแค่ไหนก็ไม่ได้ใจสิดา” เมื่อพิจารณาเพลงนี้ภาพรวมน่าจะเชื่อมโยงกับเพลง “ร้ายก็รัก” ของศิลปินแร็ปชื่อดัง โจอี้ บอย ที่มีท่อนหนึ่งบอกไว้ว่า “ใครจะรู้ว่าทศกัณฐ์รักนางสีดามากกว่าเท่าไร” แนวคิดที่ว่าทศกัณฐ์รักนางสีดาแต่แพ้พระราม น่าจะมีความเชื่อมโยงกัน โดยแนวคิดการสร้าง “ความชอบธรรม” ให้ผู้ฟังรู้สึกได้ว่าสิ่งที่ “ทำ” นั้น “ชอบ” แล้ว เพราะ “ถึงจะร้ายก็รักไม่น้อยกว่าเขา” นั่นเอง แต่การบอกว่า “ตอนสุดท้ายกูคงต้องตายในตอนจบไม่มีใครคบ ไม่มีใครเห็นไม่มีใครสนใจ” แสดงความอ่อนแอของ “ตัวร้าย” ซึ่งตามตัวบทวรรณคดีทศกัณฐ์ไม่ได้เกิดอาการน้อยเนื้อต่ำใจในตนเองเลย

เพลงสุวรรณมัจฉา(สุพรรณมัจฉา)

เพลงนี้มีลักษณะการเล่าเรื่องคล้ายกับเพลงคนข้างเธอ(เมียทศกัณฐ์) เพราะเป็นเพลงที่มาจากอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครฝ่ายหญิง โดยเปรียบเทียบ “ตัวฉันเหมือนดังนางสุวรรณมัจฉา ที่รอหนุมาน เดินทางพระรามไปแสนไกล” ซึ่งโดยเนื้อเรื่องนั้นนางสุพรรณมัจฉาพบกับหนุมานในตอน “จองถนน” หนุมานได้นางเป็นเมียจึงได้ถมทะเลสร้างถนนสู่กรุงลงกาสำเร็จ หนุมานจึงจากนางสุพรรณมัจฉาตั้งแต่นั้น จนเสร็จศึกกรุงลงกานางสุพรรณมัจฉากับหนุมานก็ไม่ได้กลับมาพบกันอีก การนำเรื่องราวความรักของหนุมานกับนางสุพรรณมัจฉามาอ้างถึง จึงสามารถแสดงความรู้สึกเศร้าโศกของผู้หญิงคนหนึ่งในการรอคอยคนที่จากไปได้อย่างถึงแก่น แต่การเลือกใช้นางสุพรรณมัจฉามาสร้างเป็นส่วนหนึ่งในบทเพลงน่าจะมีผลจากการที่

นางเป็นธิดาของ “ทศกัณฐ์” และเป็นมารดาของ “มัจฉานุ” ซึ่งถือเป็นลูกของหนุมานที่คนทั่วไปรู้จักดีกว่าตัวอื่น และนางสุพรรณมัจฉาเป็นตัวละครที่มีความงดงามมาก การนำนางสุพรรณมัจฉามาเชื่อมโยงในเปรียบเทียบกับลักษณะนี้จึงน่าจะสร้างความเข้าใจให้ได้ง่ายกว่าเมียอื่นของหนุมาน

เพลงหนุมาน (ก็แค่คิดถึง)

เพลงนี้เป็นการคร่ำครวญของชายที่ต้องจากหญิงที่รักไปทำหน้าที่ โดยเปรียบกับหนุมานที่ต้องจากนางสุพรรณมัจฉาเพราะต้องปกป้องพระราม นอกจากอ้างถึงชื่อของตัวละครแล้ว ยังปรากฏการอ้างถึงลักษณะของหนุมานคือ “เหาะเหินหายตัว” ด้วย สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในท่อนต่อมาคือ “แต่ที่จริงแล้วฉันก็ทำไม่ได้ เป็นเพราะอะไรเธอก็รู้ดี” ซึ่งการเลือกนำหนุมานมาใช้ในเพลง อาจเป็นเพราะหนุมานเป็นตัวละครเด่น มีบทบาทมากในเรื่องรามเกียรติ์ แม้ว่าก่งกาจมีความสามารถรอบตัวแต่ยังต้องอ่อนแอเพราะความคิดถึงนางอันเป็นที่รัก โดยเลือกที่จะทำตามหน้าที่มากกว่าทำตามใจตนเอง การนำเอาลักษณะเช่นนี้มาเปรียบเทียบจึงสามารถสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกออกมาสู่ผู้ฟังได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่การเลือกให้หนุมานคิดถึงนางสุพรรณมัจฉานั้น อาจเป็นเพราะในบรรดาเมียทั้งปวง มีนางเบญกายกับนางสุพรรณมัจฉาเท่านั้นที่มีลูกกับหนุมาน และลูกของนางสุพรรณมัจฉาเป็นที่รู้จักมากกว่าลูกของนางเบญกายด้วย การเชื่อมโยงความรู้สึกระหว่างสองตัวละครน่าจะสร้างความชัดเจนได้ดีที่สุด

เพลงพระราม

เพลงพระรามข้างต้นกล่าวถึงความรักที่ไม่สมหวัง ต้องเดินตามหาความรักที่หายไป มีการกล่าวอ้างถึงพระราม พระลักษมณ์ และการติดตามนางสีดา แต่ท่อนที่ว่า “เธออย่ามาเห็นฉันเป็นเพียงแค่นี้ในนิยาย” ในที่นี้ สิ่งที่เป็นเพียงแค่นี้ในนิยาย หมายถึง “ตัวคน” หรือ “ความรัก” และการเปรียบเทียบ “ไม่ได้เป็นพระลักษมณ์ ฉันเหมือนกับพระราม ที่คอยเดินตามตัวนางสีดาเรื่อยไป” สื่อความในทิศทางใด เพราะตามตัวบทรามเกียรติ์ พระลักษมณ์ก็ออกเดินทางติดตามพระรามไปทุกหนแห่งด้วย สะท้อนให้เห็นว่าผู้แต่งอาจต้องการนำเสนอเพลงให้เข้ากระแสเพลงวรรณคดี โดยเน้นอารมณ์โศกเศร้าที่สูญเสียคนรักและความรักไปจนคิดว่า “หรือจะให้ฉันนั้นเป่าคาถาเวทมนตร์ใส่ ให้เธอเสียใจ ร้องไห้อย่างนี้” แต่อาจจะไม่ได้

ให้ความสำคัญกับเนื้อหาตามตัวบทวรรณคดีที่ถูกต้อง จึงส่งผลให้เพลงที่ออกมาสื่ออารมณ์แต่ยังไม่สามารถสื่อความได้อย่างชัดเจน

เพลงในกลุ่มนี้เป็นการนำเอาความรู้สึกที่สามารถเกิดได้จริง ผสมกับแง่มุมจากเรื่องราวความรักตามตัวละครในรามเกียรติ์ แม้ว่าส่วนใหญ่มีรายละเอียดที่ผิดเพี้ยนไปจากตัวบทวรรณคดีดั้งเดิม แต่ก็สามารถเสริมสร้างอารมณ์และเน้นย้ำให้เกิดความเข้าใจต่อเพลงได้ดี

ในบรรดาเพลงที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด มีเพียงเพลง I'm sorry สีดา กับเพลง พระราม (ขอโทษที่หุบเขา) เท่านั้นที่มีการอ้างอิงเหตุการณ์ตามตัวบทวรรณคดีโดยตรง ส่วนเพลงคนข้างเธอ(เมียทศกัณฐ์) เพลงพระลักษมณ์(ผู้เสียสละ) เพลงพิเภก(ทำนายความรัก) เพลงก็แค่คิดถึง(หนุมาน) เพลงสุวรรณมัจฉา(สุพรรณมัจฉา) มีบางส่วนที่เชื่อมโยงกับเรื่องราวจากรามเกียรติ์อย่างถูกต้อง แม้ว่าบางเพลงจะนำมาเพียงแค่ส่วนเล็กๆ เท่านั้น

เพลงตัวร้ายที่รักเธอ(ทศกัณฐ์) เพลงทศกัณฐ์จากลา (คนไม่ใช่จะไปเอง) เพลง พระราม และเพลงพระรามอกหัก ที่พบว่ามีเนื้อหาไม่ตรงกับเรื่องราวในตัวบทวรรณคดี สะท้อนให้เห็นว่าผู้แต่งอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวบทดั้งเดิมมากนักจึงได้ใส่ความคิดตนเองลงไป เช่น ความคิดที่ว่าทศกัณฐ์รักนางสีดา เพราะแท้จริงแล้วนางสีดาเป็นลูกของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ และทศกัณฐ์ได้ถอดดวงใจใส่กลองผกาฤๅษีไว้จึงเป็นยักษ์ที่ไม่มีหัวใจ การบอกว่าทศกัณฐ์รักนางสีดาจึงไม่น่าจะเป็นไปได้ เพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) กับเพลงทศกัณฐ์จากลา (คนไม่ใช่จะไปเอง) จึงเป็นการสร้างพื้นที่ให้ “ตัวร้าย” โดยอ้างอิงทศกัณฐ์แต่เนื้อหาที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ตรงกับเรื่องราวตามตัวบทวรรณคดี ส่วนเพลงพระรามอกหักก็พบว่าเนื้อหาไม่ตรงกับเรื่องราวในวรรณคดีเลย เป็นการแต่งเรื่องขึ้นใหม่ทั้งหมดโดยใช้ชื่อตัวละครมาประกอบสร้างเท่านั้นแม้ว่าจะมีการเกริ่นนำเรื่องราวว่า “จะกล่าวถึงเรื่องรามเกียรติ์ ที่หนูเคยเรียนยังมีอีกตอนที่พลาดไป” แต่รามเกียรติ์ที่อยู่ในแบบเรียน มีเพียงบางตอนเท่านั้น เพลงนี้จึงน่าจะสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของผู้แต่งผสมกับพื้นความรู้เกี่ยวกับรามเกียรติ์ที่มี แต่งเพลงเพื่อความสนุกสนานเท่านั้นโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาตามวรรณคดี

เนื้อหาเพลงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้างต้น ทำให้เห็นว่าผู้สร้างสรรค์ไม่ได้ยึดติดยุคสมัย และความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า “วรรณคดีเอกแต่ละตอนไม่ได้” สำหรับพวกเขาวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์อาจเป็นเพียงวัตถุดิบอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้สร้างผลงาน

ใหม่ให้เกิดความโดดเด่น แตกต่างจากปกติ เมื่อประเด็นเรื่องความรักเป็นสิ่งสากลที่นำมาเล่า ได้ตลอดทุกยุคสมัย ภาวะอารมณ์ความรู้สึกจากความรักของตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ จึงน่าสนใจอย่างยิ่ง เพลงข้างต้นที่นำมาวิเคราะห์จึงมีทั้งการนำเหตุการณ์ในวรรณคดีมา กล่าวถึงโดยตรง การนำตัวละครและผลของเหตุการณ์มาประกอบสร้างความรู้สึกแล้ว ถ่ายทอดออกมาเสมือนกับเป็นความรู้สึกของตัวละคร และการนำชื่อตัวละครหรือเหตุการณ์ มาอ้างถึงเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้อารมณ์ความรู้สึกของเพลงเด่นชัดโดยไม่ได้เชื่อมโยงกับตัวบท วรรณคดี ลักษณะทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่ารามเกียรติ์ยังคงเป็นวรรณคดีที่มีลมหายใจอยู่และยัง อยู่ในความรับรู้ของคนไทยมาจนถึงสมัยปัจจุบัน เพียงแค่ปรากฏขึ้นในรูปแบบของเพลง ที่มีความแปลกใหม่ไปจากเดิมตามกระแสวัฒนธรรมประชาานิยมเท่านั้น

การวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษา

เพลงที่ได้นำมาวิเคราะห์มีสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือเรื่องของการใช้ภาษา ส่วนใหญ่จะมีการใช้คำระดับปาก สำนวนภาษาสมัยใหม่ แต่มีการแทรกคำสำนวนเก่าหรือคำ ระดับสูง ลงไปปะปนด้วย เช่น “ไอ้พระรามแพร์รัก ไม่หวั่นจะรบสยบยักษ์ จะหักเอากรุงลงกา แต่ว่าความรักกลับโดยอุบาย ไม่เชื่อใจลิดา วาครูบักข์ ดั่งแทงใจสั่งให้วายชีวา” จากเพลง I’m sorry ลิดา หรือ “รักภักดีพี่ชาย ยอมถวายชีวา ออกหน้าสู้ยักษ์ ปกป้องลิดาให้ปลอดภัย” จากเพลงพระลักษมณ์(ผู้เสียสละ) เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้สร้างสรรค์ยังให้ความสำคัญกับความเป็นวรรณคดีของเก่าที่สูงค่าอยู่ การเลือกที่จะใช้คำศัพท์ระดับสูงปะปน กับภาษาระดับปากจากตัวอย่างอาจเป็นเพราะต้องการสื่อความรู้สึกจากตัวตนของพระราม กับพระลักษมณ์ผู้มีเชื้อสายกษัตริย์จากตัวบทวรรณคดี แต่มีความรู้สึกไม่ต่างจากชายคนใดคนหนึ่ง ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยทำให้ผู้คนสัมผัสได้ถึง “ความเป็นไทย” จากการใช้ภาษาระดับสูง การใช้คำเก่า ภาษาในเชิงกวี รวมถึงการเปรียบเทียบ มา ประกอบในเนื้อหาได้สร้างความแตกต่างให้เพลงมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ส่วนการใช้ภาษาระดับปากเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจและเข้าถึง เรื่องราวในเพลงได้อย่างง่ายขึ้นจึงมีการใช้คำระดับปากที่ชัดเจน เช่น “พลั้งพลาดไปชะจนใจ เธอเริ่มทนไม่ไหว” จากเพลง I’m sorry ลิดา หรือ “ทำดีกับเธอเท่าไร เธอไม่เคยหันมาเหลียวแลไม่เคยที่จะแยแส ไม่เคยที่จะสนใจ” จากเพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) เป็นต้น แต่เป็นที่

สังเกตว่าเพลงคนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์) ใช้ภาษาระดับปาก ไม่มีคำระดับสูงและมีการใช้คำว่า “ฉัน” และ “เธอ” ตลอดทั้งเพลงด้วย สะท้อนให้เห็นว่าอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงที่เหมือนกับนางมณฑิเป็นสิ่งที่ร่วมสมัยและเกิดได้กับผู้หญิงทุกคน ส่วนเพลงตัวร้ายที่รักเธอ (ทศกัณฐ์) มีความน่าสนใจอีกประการหนึ่งคือมีการใช้คำว่า “กู” ซึ่งพบได้น้อยในเพลงสมัยใหม่ คำดังกล่าวนี้จะเป็นคำแสดงความเป็น “ทศกัณฐ์” ให้ปรากฏชัดขึ้น ในขณะที่ใช้คำว่า “ฉัน” และคำสมัยใหม่บอกเล่าเรื่องราว นอกจากนี้ยังพบการใช้ศัพท์วัยรุ่น ดราม่า ตัวเอง คำ จากเพลง พระรามอกหัก ทำให้เห็นว่าผู้แต่งไม่ได้เจาะจงจะใช้ภาษาระดับใดระดับหนึ่ง และผู้แต่งต้องการให้เกิดความเป็นสมัยใหม่จึงได้เลือกศัพท์วัยรุ่นมาเสริม คำสรรพนามที่หลากหลายระดับทั้ง ฉัน เธอ ข้า เจ้า คำ ตัวเอง พี่ กู ข้างต้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นการผสมผสานภาษาต่างระดับเพื่อสื่อสารกับผู้ฟังให้ได้เข้าใจกับเรื่องราวและอารมณ์ทั้งหมด

ส่วนการขับร้องและดนตรี ก็มีส่วนอย่างมากในการสร้างความเข้าใจให้ผู้ฟัง เมื่อวิเคราะห์ดนตรีจะพบว่าบางเพลงมีการใช้เครื่องดนตรีไทยเข้ามาผสมผสานกับดนตรีสากลทั้งระนาด ซอ อุ้ ทำให้บทเพลงมีกลิ่นอายความเป็นไทยชัดเจนขึ้น ในขณะที่หลายเพลงใช้เพียงเครื่องดนตรีสากล ก็น่าจะมีผลต่อการเข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายขึ้น ส่วนการขับร้องที่แตกต่างหลากหลายทั้งร้องแบบแร็ป แบบลูกทุ่ง แบบไทยสากล ก็ส่งผลต่อการสื่อสารถึงผู้ฟังเช่นกัน ความแตกต่างหลากหลายของการร้องทำให้แต่ละเพลงมีเสน่ห์เฉพาะตัว แต่ทุกเพลงก็นำพารามเกียรติ์กลับมาพบผู้ฟังรุ่นใหม่ได้อย่างดี

บทสรุป

แม้ว่าเวลาจะผ่านไปแต่คนไทยก็ยังให้ความสำคัญกับรามเกียรติ์ในฐานะวรรณคดีเอกอยู่ แต่การกลายมาเป็นเพลงสมัยนิยมเป็นสิ่งสะท้อนว่ารามเกียรติ์ยังมีหน้าที่สำคัญคือเป็นต้นทางของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแขนงอื่น จากเพลงที่นำมาวิเคราะห์ สรุปลงได้ว่า ด้านเนื้อหาสามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือกลุ่ม คือกลุ่มเพลงที่อ้างอิงเหตุการณ์จากวรรณคดีโดยตรง กลุ่มที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกเหมือนตัวละครเล่าเรื่อง และกลุ่มที่อ้างอิงตัวละครเพื่อเสริมอารมณ์ของเพลง ผลการศึกษาพบว่าเพลงส่วนมากได้อ้างถึงเหตุการณ์และเรื่องราวตามตัวบทรามเกียรติ์อย่างถูกต้อง และมีบางเพลงที่มีเนื้อหาไม่ตรงตามตัวบทดั้งเดิม ด้านภาษาพบว่ามีการปะปนกันทั้งภาษาระดับปาก ภาษาระดับสูง คำเก่า คำ

สมัยใหม่ สะท้อนว่าทุกเพลงอาจต้องการนำเสนอเรื่องราวที่ผู้ฟังจะไม่รู้สึกว่ามันน่าเบื่อแต่ยังคงความเป็นไทยในผลงานรูปแบบเพลงสมัยนิยม

เพลงวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นว่าวรรณคดีไทยยังคงมีหน้าที่ในการสร้างความบันเทิงเหมือนดังที่เคยเป็นมา แต่บทบาทของรามเกียรติ์ไม่ได้จำกัดเฉพาะการเป็น “วรรณคดีราชสำนัก” แต่ได้เปลี่ยนไปอยู่ในฐานะของวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบใหม่ของคนรุ่นใหม่ และเป็นที่นิยมแพร่หลายของคนทั่วไปด้วย แม้ว่าเพลงที่นำมาวิเคราะห์จะถูกสร้างขึ้นตามกระแสวัฒนธรรมประชานิยม แต่ความเป็นรามเกียรติ์ยังคงปรากฏซ่อนทับอยู่ในเนื้อหาเพลงเหล่านั้นให้ผู้คนได้นึกถึง

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา รัชมณี . (2537). **สี่สนวรรณคดี ชุด บทวิจารณ์ชีวิต**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. (2554). **บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1-4**.
กรุงเทพฯ: เพชรกะรัต.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2553). **สืบสานสร้างสรรค์วรรณศิลป์**. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์. 100.
_____. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: ณ เพชร สำนักพิมพ์.
- รัชรินทร์ อุดมเมืองคำ. (2551). **การศึกษาวรรณกรรมตามแนววัฒนธรรมประชานิยมเรื่อง
สังข์ทองฉบับต่างๆ**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ. (2550). **มหาภารตรามเกียรติ์**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- วัฒน์ บุญจับ (บรรณาธิการ). (2550). **บัณฑิตรู้: วรรณคดีกับเพลง เล่ม 2**.
กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ส.พลายน้อย. (2549). **วรรณคดีอภิธาน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- องอาจ ไอลม. (2555). **วรรณคดีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล กรุ๊ป, 168-169.
- จำเรียง จันทระประภา (5 มกราคม 2552) **วัฒนธรรมประชานิยม**.
สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges>

แต่ ศีลา. (18 มิถุนายน 2559). **หนูมาน (ก็คิดถึง)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=G7M-YMJy5zc>

มิกซ์ เซมเบ้. (28 พฤษภาคม 2559) **พระราม (ขอโทษที่เหวบา)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=VCcqzdoKsdk>

วิรดา วงศ์เทเวทย์.(6 มิถุนายน 2559).**คนข้างเธอ [เมียทศกัณฐ์]** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=0GAM7eFs-Wo>

วันนะ ชลสงคราม. (30 พฤษภาคม 2559).**ทศกัณฐ์จากลา [คนไม่ใช่จะไปเอง]**
[Video file]. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=NsWHmu2rkig>

นัดต้า. (29 พฤษภาคม 2559). **พระราม - RAMA** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=x5aggxBqL3w>

บติศร ศรีสุนทร. (7 มิถุนายน 2559) **พิณอก (ทำนายความรัก)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=VAhsHBUtXJc>

บุหหลาน คชรมย์ . (3 มิถุนายน 2559).**สุวรรณมัจฉา (สุพรรณมัจฉา)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=BdFpZCdmU4Y>

ปิ่น ชีพราย. (29 พฤษภาคม 2559). **พระรามอกหัก -** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=pVYZaSqtw-Q>

Feedback Band. (15 มิถุนายน 2559).**พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=uuh8kByHlfk>

Leo Inlube. (25 พฤษภาคม 2559).**ตัวร้ายที่รักเธอ「ทศกัณฐ์」 - Cover By Leo**

Inlube [Video file]. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=YDfl3e3T9Og>

The Rube. (17 มีนาคม 2559). **I'M SORRY (ลีด้า) | (OFFICIAL MV)** [Video file].

สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2559 จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=CQbO1bDRTPA>